

KVINDER ELLER BØRN FØRST?

Skal halvdelen af den amerikanske befolkning, nemlig alle kvinder, til i fremtiden at stemples som potentielle mordere? Det kan godt gå hen og blive tilfældet, hvis et nyt lovforslag vedrørende abort bliver vedtaget i Kongressen. Den såkaldte Menneskelivsstatut (Human Life Statute), som definerer, at alt menneskeliv »skal eksistere fra undfangelsen«, og altså gør abort til mord, er her i sommer blevet behandlet af en kongreskomité. Under ledelse af den ultra-konservative senator John East har komitéen anbefalet forslaget, som hermed har nået et første, men afgørende, skridt frem mod at blive landets lov.

Hvis du som jeg har levet det meste af dit voksne liv med bevidstheden om, at fri (og ovenikøbet gratis) abort udgjorde en selvfølgelig basis for kampen om at definere vores eget liv, ja, så vil du nok også læse det her som en dårlig vits. Det er der også mange amerikanske kvinder, der har gjort. Men de er i stort omfang ved at vågne op til de barske realiteter, og de er på vej til at organisere sig, imod et hårdt pres fra både højre og venstre.

I kølvandet på krise og arbejdsløshed følger ofte en højreorienteret og antifeministisk bølge. Med valget af Reagan i november sidste år er denne tendens blevet sær-

lig markant i USA. Og det er derfor nok værd at se den vestlige verdens selvbestaltede beskytter efter i sømmene, hvis vi som danske kvinder i tide skal læse skriften på væggen.

Højredrejningen i USA

Den amerikanske højredrejning er klar nok på den internationale front: nye militæraftaler med Israel, øget oprustningspres på NATO og en

tydelig højredrejning i den amerikanske befolkning er der måske snarere tale om en politisk polarisering: mellem en udbredt (parti)politisk apati og så en ideologisk hård højrekerne.

De fleste mennesker i USA mærker Reagans økonomiske jernhånd som et stigende socialt tryk, en daglig kamp for at få det hele til at hænge sammen — husholdningen, børnene, arbejdet.

I 1980 levede 13% af alle amerikanere under den offici-

me periode øget med 36% i familier, hvor hovedforsørgeren er kvinde (dette er tilfældet for 40% af alle sorte familier). Op gennem 70'erne har kvinder med små børn i stigende grad også måttet påtage sig erhvervsarbejde uden sikkerhed for ordentlige pasningsmuligheder for deres børn. I kampen for den daglige overlevelse kan manglen på partipolitisk entusiasme hos flertallet af amerikanere derfor ikke undre.

Den entusiasme, som har hjulpet Reagan til Det Hvide Hus, stammer fra langt færre vælgere. Men vælgere, som er uhyggeligt godt organiseret, velfinansierede og forenet af en hellig ildhu for at genskabe, hvad de selv anser for den »naturlige«, dvs. patriarkalske, amerikanske familie.

Det såkaldt »nye højre«, samt dets nære koalitions partnere blandt de nyreligiøse grupper, har på ganske kort tid skabt sig en utrolig, politisk magt, og hovedhjørnestenen i deres puritanske familiepolitik er kampen for totalt at forbyde abort. Alene i løbet af Reagans første måned som præsident fremsatte nykonservative kongresmedlemmer hele 16 lovforslag vedrørende abort. De mest fanatiske modstandere ønsker forfatningen ændret, mens en blødere linje »blot« søger den nye Menneskelivsstatut gennemført ved hjælp af et simpelt flertal i Kongressen eller i de enkelte staters lovgivende forsamlinger.

Højrefløjens abortmodstand

Allerede nu findes der stærke begrænsninger på den højsteretsdom, som i 1973 atter gjorde abort legalt (før 1928 var der nemlig ingen abortrestriktioner i USA). Men indtil i år har beskæringerne været spredte og har især ramt fattige kvinder.

Så tidligt som i 1973 vedtog

konstant koldkrigsdemagogi, hvis sort/hvide verdensbilleder er så forenklet, at man som europæer og tænkende menneske kan have svært ved at fatte, hvordan det kan have nogen grobund.

Indenrigspolitisk er sagerne mere spegede. Frem for en

elle fattigdomsgrænse på \$7.412 (for en byfamilie med fire medlemmer). Dette procenttal er stærkt stigende, og hovedofrene er kvinder. For mens fattigdommen fra 1959 til 1976 er faldet til under det halve i familier med mandlig hovedforsørger, er den i sam-

Kongressen den første begrænsning, en »samvittighedslov«, hvorefter lægers eller hospitalers statstilskud ikke måtte afhænge af deres evt. (u)vilje til at udføre aborter. Senere blev det forbudt kvinder, som arbejder enten i militæret eller det amerikanske fredskorps, at anvende deres sygeforsikring til betaling for en abort.

Hovedbegrænsningen har dog været det såkaldte Hyde Amendment (et tillæg til Grundloven, fremsat i 1976 af den republikanske senator Henry Hyde), som fastsatte, at føderalt tilskud til abort kun må finde sted i tilfælde af voldtægt, blodskam, eller hvis kvindens liv er i akut fare. I maj i år blev både voldtægt og blodskam strøget af den nye Kongres som »gyldige« grunde til statsstøttet abort. (Hvert år bliver ca. 15.000 kvinder gravide som følge af (anmeldt) voldtægt).

Det eksisterende Hyde Amendment har allerede haft ødelæggende virkninger for de politisk svageste kvinder, især sorte og teenagere. At abortmodstanderne med deres lovforslag om totalt abortforbud nu også er godt på vej til at inkludere middelklassekvinder, vidner om højrefløjens moralske styrke i amerikansk politik — og om venstrefløjens svaghed.

Venstrefløjen og abort

Den amerikanske venstrefløj, inklusive miljø- og fredsbevægelser, har ikke glimret ved deres kønspolitiske arbejde. Mange katolikker er aktive i fredsbevægelsen, og på det seneste har venstrefløjens tidsskrifter reflekteret deres samvittighedskvaler: de er for fred, men imod abort. Og i foråret var abortspørgsmålet ved at splitte en landskonference i Mobilisering for Overlevelse, en national koalition af a-kraft- og kernevåbenmodstandere: skulle konferencen vedtage at optage abortmodstandere som medlemmer?

Fronterne indenfor Mobilisering blev trukket op af to

kvinder. »Der er så få af os, som arbejder mod /a-kraft og kernevåben/,« mente katolikken Mary Meehan, »at vi ikke har råd til at udelukke nogen.« Hvor hun altså anså fredsarbejdet som en selvstændig mærkesag, udtrykte Leslie Cagan fra Boston, at venstrefløjen ikke kunne og ikke måtte undlade at tage politisk stilling for legal abort, eftersom denne ret udgør et fundamentalt element i enhver social frigørelse. »Abort er en utrolig vigtig sag for venstrefløjen og alle progressive kræfter (såsom freds- og nægterbevægelserne). Ikke blot som et modspil til højrefløjen, men i sig selv.«

liggende, ja til en politik i det hele taget, som inkluderer spørgsmålet om livskvalitet. Modsætningerne imellem de to Mobiliseringsmedlemmer vidner også om forskelligheder inden for kvindebevægelsens egne rækker.

Kvindebevægelsen og abort

Efter at den amerikanske kvindebevægelse troede, at abortkampen var vundet i 1973, har den udviklet i hvert fald to linjer. Dels en radikal-feministisk tendens, stærkt præget af lesbiske kvinder og med en stigende vægt på at generobre spirituelle kvinde-værdier og »glemte« kvinde-

bejdende middelklassekvinder: hvordan man begår sig i en job-interview situation, hvilken slags tøj, der passer sig til direktionmøder, og hvorledes man afviser mandlige chefers seksuelle »tilbud« og alligevel kommer opad i firmahierarkiet.

Som det er tilfældet for mange progressive/socialistiske mænd, har også feministiske kvinder i stort omfang undladt at tage kollektivt stilling til »kvindelighed« og »moderskab« som kvalitative komplekser, der rummer både positive og negative aspekter, men som i hvert fald har nogle praktisk politiske implikationer. Disse vigtige dimensioner er hermed blevet lagt åbne for højrefløjen, en åbning som den effektivt har forstået at udnytte.

Abortkampen lige nu er kernepunktet i, hvad der let kan gå hen at blive en langvarig, politisk polarisering i USA. Udfaldet af den er endnu umuligt at afgøre. Men det vil få afgørende virkninger for de millioner af amerikanske kvinder, som er i den fødedygtige alder. Under pres fra både højre og venstre er det kvindebevægelsens tunge byrde nu at forene kræfterne, prøve at definere abortkampen i sit helhedsperspektiv og samtidig udvikle bæredygtige, feministiske visioner. Det kræver både et mod og et kvindeherte, vi som danske er godt kan lære af.

Kirsten Drotner

At to kvinder, som begge kalder sig feministe, således kom til at repræsentere henholdsvis abortmodstanderne og aborttilhængerne på koalitions konference, er ikke blot et tegn på venstrefløjens vage holdning eller manglende stillingtagen til familiean-

kundskaber, og dels, hvad man kunne kalde en formel-feministisk retning, hvor kvinder har kæmpet for samfundsmæssig ligestilling især juridisk og på arbejdsmarkedet. I amerikanske boghandlere findes flere hyldemetre af håndbøger for den dobbeltar-

Litteratur:

Drotner, K. og Koch, L., »Krigen for livet« *Information* 10-11.9.1981

English, D., »The War Against Choice« *Mother Jones* feb/marts 1981.

Gordon, L. og Hunter, A., »Sex, Family and the new Right« *Radical America* nov 1977/feb 1978

Mellor, K. og Smith, J., »Abort i USA — men hvor længe?« *Politisk Revy* 11.9.1981

Off Our Backs. A Women's News Journal april 1981.